

Preek over Lucas 24:13-35 (inwijding naamgeving Emmaüskerk op zondag 10 april 2005
10.00 uur Ds. L.J. Lingen, organist Mw. J. de Visser-Tange

Orde van dienst

Zingen: Psalm 98:1,3
Stilte-votum-groet
Zingen: Klein Gloria
Verootmoedigingsgebed
Zingen: Gezang 463:1,3
Genadewoord en leefregel
Zingen: Gezang 218:1,3,7,8
Gebed
Zingen: Lied 425 (uit: Evangelische Liedbundel)
Lezing NT: Lucas 24:13-35
Zingen: Gezang 72
Preek
Zingen: Gezang 441:1,2,12
Gebeden
Zingen: Gezang 443:1,2
Zegen

Lucas 24 : 13 - 35 NBV

13 Diezelfde dag gingen twee van de leerlingen op weg naar een dorp dat Emmaüs heet en zestig stadië van Jeruzalem verwijderd ligt.

14 Ze spraken met elkaar over alles wat er was voorgevallen.

15 Terwijl ze zo met elkaar in gesprek waren, kwam Jezus zelf naar hen toe en liep met hen mee,

16 maar hun blik werd vertroebeld, zodat ze hem niet herkenden.

17 Hij vroeg hun: 'Waar loopt u toch over te praten?' Daarop bleven ze somber gestemd staan.

18 Een van hen, die Kleopas heette, antwoordde: 'Bent u dan de enige vreemdeling in Jeruzalem die niet weet wat daar deze dagen gebeurd is?'

19 Jezus vroeg hun: 'Wat dan?' Ze antwoordden: 'Wat er gebeurd is met Jezus uit Nazaret, een machtig profeet in woord en daad in de ogen van God en van het hele volk.'

20 Onze hogepriesters en leiders hebben hem ter dood laten veroordelen en laten kruisigen.

21 Wij leefden in de hoop dat hij degene was die Israël zou bevrijden, maar inmiddels is het de derde dag sinds dit alles gebeurd is.

22 Bovendien hebben enkele vrouwen uit ons midden ons in verwarring gebracht. Toen ze vanmorgen vroeg naar het graf gingen,

23 vonden ze zijn lichaam daar niet en ze kwamen zeggen dat er engelen aan hen waren verschenen. De engelen zeiden dat hij leeft.

24 Een paar van ons zijn toen ook naar het graf gegaan en troffen het aan zoals de vrouwen hadden gezegd, maar Jezus zagen ze niet.'

25 Toen zei hij tegen hen: 'Hebt u dan zo weinig verstand en bent u zo traag van begrip dat u niet gelooft in alles wat de profeten gezegd hebben?'

26 Moest de messias al dat lijden niet ondergaan om zijn glorie binnen te gaan?'

27 Daarna verklaarde hij hun wat er in al de Schriften over hem geschreven stond, en hij begon bij Mozes en de Profeten.

28 Ze naderden het dorp waarheen ze op weg waren. Jezus deed alsof hij verder wilde reizen.
29 Maar ze drongen er sterk bij hem op aan om dat niet te doen en zeiden: 'Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde.' Hij ging mee het dorp in en bleef bij hen.
30 Toen hij met hen aan tafel aanlag, nam hij het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun.
31 Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze hem. Maar hij werd onttrokken aan hun blik.
32 Daarop zeiden ze tegen elkaar: 'Brandde ons hart niet toen hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?'
33 Ze stonden op en gingen meteen terug naar Jeruzalem, waar ze de elf en de anderen aantroffen,
34 die tegen hen zeiden: 'De Heer is werkelijk uit de dood opgewekt en hij is aan Simon verschenen!'
35 De twee leerlingen vertelden wat er onderweg gebeurd was en hoe hij zich aan hen kenbaar had gemaakt door het breken van het brood.

Preek

Gemeente van Onze Heer Jezus Christus,

In het boek 'Nacht und Nebel' schrijft Floris Bakels, één van de overlevenden van de concentratiekampen, hoe hij die verschrikkelijke tijd is doorgekomen.

Bijna elke dag hechtten zich beelden van haat, mishandeling en beestachtigheid op zijn netvlies.

De manier waarop hij zich op de been hield was door andere beelden in zijn herinnering te roepen, beelden van vòòr de oorlog, fijne herinneringen van Scheveningse bossen en een treinreisje naar Zwitserland.

Niet voor niets heeft hij een ander boek dan ook de titel meegegeven: 'Verbeelding als wapen'.

Want door verbeelding - het bedenken van fijne dingen- kon hij de verschrikkingen doorkomen.

Verbeelding als wapen: een beroemd psychiater heeft in die geest zelfs zijn therapieën opgesteld.

In het concentratiekamp Auschwitz hielp Viktor Frankl vele medegevangenen door de verbeeldingskracht te stimuleren.

Hij stelde dan deze vraag aan de medebewoners: 'wat voor goeds heb je meegemaakt voordat je hier kwam en welk positief doel stel je voor de toekomst, mocht je eruit komen?'

En het hielp.

Er zit wel iets in 'de kracht van positief denken', je verbeeldingskracht, en Viktor Frankl, die een charismatische persoonlijkheid was, kon dat ook overbrengen.

Maar: als de verbeelding alleen maar fantasie is en nergens op stoelt, dus niet meer dan een droom is? Dan wordt de ontzuivering groot als de werkelijkheid hetzelfde blijft.

We lazen het verhaal over die twee die er geen gat meer in zagen, maar later gingen zien.

De een wordt Kleopas (Gr. Kleopas) genoemd.

volgens oude traditie zou hij een oom van Jezus zijn geweest.

En zijn metgezel: was dat een vriend van Kleopas? of zijn zoon? of zijn vrouw...? Dat weten we niet, want de metgezel blijft naamloos, misschien opdat ik mijn naam er in kan vullen.

Er wordt van de Emmaüsgangers gezegd: "hun blik werd vertroebeld", d.w.z. er lag een macht op hun ogen.

Er waren blijkbaar ervaringen, die zo diep in hun ziel stonden geprent, dat ze daardoor niet konden zien wat aan de orde was.

Ze verkeerden in een toestand van depressie: de man van wie ze alles verwachtten was niet meer - Jezus was dood en - 'ze waren dan ook somber gestemd', zoals er staat.

En de reis die zij maakten van Jeruzalem naar Emmaüs geeft dat al aan: ze reisden wèg van Jeruzalem, wèg van het geheim wat daar was geschied, ze waren de weg kwijt geraakt.

Niet voor niets staat er dat Emmaüs 60 stadie verwijderd was van Jeruzalem, dat is 11 kilometer, maar in 60 zit het getal 6 en dat is het getal van de mens.

Ze lijken daarmee op de het schilderij van de blinden van Jeroen Bosch: 6 blinde mannen zie je op dat doekwerk zich afkeren van het paradijs, vergelijkbaar met Jeruzalem.

Je kan jezelf soms herkennen in die Emmaüsgangers: welke plaatjes van afgang en neergang staan er diep op de bodem van je eigen ziel geprent?

Welke beelden van ongelof, hopeloosheid en uitzichtloosheid draag je in je mee?

Bijvoorbeeld: Dat die Bijbel je toch niets zegt omdat het een oud en stoffig boek is; dat Jezus een goed mens was maar of Hij van God is gezonden en nog leeft...?, en voeg daarbij alle krantenberichten en teleurstellende levenservaringen en de depressie is compleet.

En toch: misschien kan je overkomen wat die Emmaüsgangers overkwam: dat Iemand je achterop loopt en je de ogen opent opdat je gaat zien.

Het is goed om eens te horen hoe Hij, Jezus, dan de ogen gaat openen.

We zien in dit bijbelgedeelte dat Jezus gaat optreden als (1) Pastor, (2) Leraar en (3) Gastheer.

Als (1) Pastor nodigt Hij de Emmaüsgangers uit hun verhaal te vertellen: "Waar loopt u toch over te praten?"

Een ware Pastor komt niet met zijn thema, maar begint altijd daar waar mensen zitten.

De goede pastor vraagt: 'wat maken jullie zoal mee in die wereld waarin je leeft?, wat zijn de dingen die zwaar op je drukken?, die je zwaarmoedig maken?, die je soms doen wanhopen?'

Het pastoraat van Jezus is allereerst: vertel je verhaal, spreek je uit, wat zit je dwars, waaraan twijfel je?

Wij vinden een Koningin en een Paus die dat doet en dus dicht bij de mensen komt toch ook een 'goeie', want die toont belangstelling.

Maar onze Heer is er ook zo één en daarom zal een kerkdienst altijd iets verwoorden van een pastoraal gesprek dat de Heer met ons voert: 'hoe gaat het er mee?, wat maakt u mee?', waar zit u?

Het is te hopen dat wij op deze wijze Emmaüskerk kunnen zijn.

En dan vertelt één van die Emmaüsgangers, Kleopas zijn verhaal. Hij vertelt over die catastrofale 'Gebeurtenis': Jezus is gedood, gekruisigd; Jezus die machtig was in woord en daad ... En de 'Gedachte' die hij bij de Gebeurtenis heeft is negatief: 'we hadden gehoopt, maar... afgang. Zelfs de dingen die hoop zouden kunnen geven interpreteren ze nog als negatief: Het lichaam van Jezus is weggehaald hebben ons enkele vrouwen nog verteld; engelen zouden hebben gezegd dat Hij leeft .... maar ...

Ze horen het hele evangelie ... over het lege graf, over opstanding maar ze geloven het niet, kunnen het niet geloven, want er zit een macht op hun ogen.

De catastrofale 'Gebeurtenis' en de 'Gedachte' die ze erbij hebben is donker en dat geeft een 'Gevoel' van wanhoop en somberheid.

Er zijn mensen, die het leven zo donker bekijken, dat zelfs de lichtpuntjes door hen door rouwrandjes worden omgeven; er zijn mensen die hun bijbel lezen, het evangelie vernemen en toch...ze kunnen het niet geloven, want er ligt een macht op hun ogen.

En wat gaat Jezus dan doen? Hij begint daar waar de blokkades zitten: bij die donkere plaatjes die de Emmaüsgangers met zich meedragen.

Hij gaat met de Emmaüsgangers Golgotha bespreken - Jezus wordt naast Pastor ook (2)Leraar.

En een leraar vertelt niet altijd alles wat je leuk vindt, want er is heel veel onkunde: 'Hebt u dan zo weinig verstand en bent u zo traag van begrip dat u niet gelooft in alles wat de profeten gezegd hebben?' zegt leraar Jezus.

En dan gaat Hij beginnend bij Mozes en al de Profeten, de Schriften uitleggen om zo een nieuw plaatje op de bodem van hun ziel te drukken.

Wat Jezus ging doen is die hele rouwrand rond Golgotha wegtrekken en Hij gaat het licht laten stralen vanaf het kruis.

Hij geeft hen een nieuwe 'Gedachte' bij de schijnaar catastrofale 'Gebeurtenis' Golgotha.

De Messias moest lijden, zegt hij, d.w.z. het hoort bij zijn wezen zichzelf in liefde weg te schenken, ook als de dood erop volgt; maar door dat lijden heen komt het tot glorie, tot licht en opstanding.

En doordat die Emmaüsgangers een nieuw zicht op de 'Gebeurtenis' van Golgotha kregen, een nieuwe 'Gedachte' erover, ontvingen ze van daaruit ook een nieuw zicht op zichzelf: er is een uitweg te verwachten door alles heen.

En zo ontstaat een nieuw 'Gevoel', een positief Gevoel: harten gaan branden.

Wat Jezus hier deed zouden ook wij mogen beleven: dat je in de gang door het leven de ervaring mag opdoen dat Jezus met je oploopt - soms in de persoon van een broeder of zuster, of via een kerkdienst-

Juist wanneer je door teleurstellingen in het leven bevangen bent, wanneer je geen toekomst ziet, wanneer de berichten van de krant diep in je leven staan ingeprent, mag je beleven, dat Jezus je dan achteroploopt en je de Schriften uitlegt om je dat andere plaatje in te prenten van 'hoop door crisis heen'.

Dat willen wij dan ook doen in deze Emmaüskerk: oefenen in verbeelding, geloofsverbeelding.

Wij weten van catastrofale 'Gebeurtenissen', maar vormen vanuit het geloof nieuwe 'Gedachten' erbij en dat mag dan ruimte geven aan een nieuw 'Gevoel'.

We worden opgeroepen ons de plaatjes eigen te maken die de Heer ons geeft.

De discipline van het Bijbel-lezen, van het gebed, van het bijwonen van de samenkomsten heeft toch ook als doel, dat wij ons iets willen eigen maken waarmee we ons wapenen tegen alles wat op ons afkomt aan wanhoop.

Dat er heel reëel een God is, die in Christus deze wereld draagt in zijn hart; dat het door lijden tot glorie is gegaan en zal komen. En dat je van daaruit je kijk op jezelf, het leven en de wereld mag gaan vormen.

Lieve mensen: er wordt ons in het leven zoveel ingeprent: afwijzing, kritiek, hoge eisen waaraan je niet kan voldoen, ongeloof, wantrouwen, geweld, schuld, dood - en dan denk je: het leven is zinloos.

Maar het is de bedoeling dat al die dingen plaats gaan maken voor andere inprentingen: aanvaarding, bevestiging, vertrouwen, vrede, vergeving, opstanding - God vindt je de moeite waard-

En het is belangrijk dat de tijd wordt genomen om je dat alles in te prenten en daar al vroeg mee te beginnen, want het geeft orde aan je leven in tijden van crisis.

Spreek maar met leidinggevenden van een verpleeghuis.

Ze zeggen allemaal: wanneer mensen de helderheid van geest verliezen, kunnen ze koers houden als er structuur is en die wordt mede gevormd -zeggen geestelijk verzorgers- door de uit het hoofd geleerde psalmen en bijbelteksten.

Temidden van alle aftakeling behoudt men dan toch zijn waardigheid.

Wat hier in deze Emmaüskerk elke zondag gebeurt is inprenting met de dingen van de Bijbel, over een God die veel reëler is dan alle teleurstellingen in ons leven.

Ja, het is zelfs zo, dat dat niet alleen aan ons wordt doorgegeven in woorden, maar ook in gebaren: Jezus is namelijk ook naast Pastor en Leraar ook de (3)Gastheer.

De Emmaüsgangers vervolgen hun weg, nog steeds van Jeruzalem vandaan, verwijderd van het heil.

Ze spreken dan die overbekende woorden, die later tot een lied zijn geworden: "Blijf bij ons, want het is bijna avond en de dag loopt ten einde".

En wanneer de vreemdeling dan bij hen blijft en zij de maaltijd gebruiken gebeurt er iets nieuws: nu niet met woorden, maar met een gebaar.

Jezus breekt het brood, spreekt de zegen uit en geeft het aan hen.

En dan staat er: "en hun ogen werden geopend en zij herkenden Hem".

Hoe ze Hem precies herkenden weten we niet: hadden ze Hem eerder brood zien breken? of kregen ze door de broodbreking zicht op Zijn leven dat Hij gebroken en gedeeld had? Zagen ze de gaten in zijn handen?

Dat weten we niet. Het is een mysterie. Maar dat mysterie vieren we ook elke twee maanden in deze Emmaüskerk: Christus geeft zichzelf in de tekenen van brood en wijn. Het wordt voor ons uitgebeeld om het ons in te scherpen en in te prenten - Hij is te proeven en te tasten. Zo mag Hij worden herkend!

Ik vond het zelf heel bijzonder dat bij de uitvaart van Paus Johannes Paulus II, tijdens de eucharistie, de meest orthodoxe katholieke kardinaal, Joseph Ratzinger, het brood reikte aan iemand in een rolstoel en dat was... Frère Roger Schütz, de prior van Taizé, een protestants predikant!! Tegen de orde van de R.K. Traditie in!!! En dat zichtbaar voor de hele wereld!!! Maar daarin, in dat breken van het brood en het op die manier delen ervan met anderen, herken ik Hem, die geleden heeft en verrezen is.

Dat wij Hem zo mogen herkennen in deze Emmaüskerk.

Emmaüs, we weten vandaag niet precies waar het ligt.

In Israël zijn vandaag drie locaties die pretenderen het Bijbelse Emmaüs te zijn.

Bij de ene locatie zie je niks en word je herinnerd aan het dagelijks leven, aan Jezus als (1)Pastor.

Bij de andere plaats zie je een doopvont en word je herinnerd aan Jezus als (2)Leraar.

En bij weer een andere plek zie je een kerk met een tafel en word je herinnerd aan Jezus als (3)Gastheer.

Emmaüs, het betekent 'hete baden': Moge dit kerkgebouw dan zijn als een warm bad voor iedereen die verkild of vervuild is.

Dat je bij de schijnbaar catastrofale 'Gebeurtenis' van Golgotha eerst een andere 'Gedachte' krijgt (de messias moest lijden om zijn glorie binnen te gaan) en dat geeft weer een ander 'Gevoel' (je krijgt een brandend hart) en dat leidt ook tot een ander 'Gedrag'.

De Emmaüsgangers keerden namelijk uiteindelijk weer 'terug naar Jeruzalem' om te getuigen van een Heer die niet dood is maar leeft.

Moge (1)Pastor Jezus en (2)Leraar Jezus, maar ook (3)Gastheer Jezus ons allen achterop lopen opdat onze ogen geopend worden, opdat rouwrandjes veranderen in stralenkransen en wij zo het leven en alle nieuws mogen zien in Zijn licht, het Licht van Hem die geleden heeft en verrezen is.

Dat wij zo waarachtig Emmaüskerk zullen zijn!

Amen

Gebruikte literatuur: naast exegetische werken van W. Barnard, J.H. v.d. Laan, O. Noordmans, P.A. Elderenbosch. E.L. Smelik, N.A. Schuman, K. H. Miskotte waren ook twee boeken over de 2e wereldoorlog in mijn gedachten op de achtergrond

F. Bakels: Nacht und Nebel//Verbeelding als wapen

Psychologische literatuur:

R.A. Liston, kijk op mensen, van Freud, Erikson, Adler, Horney, Rogers, Skinner, Maslov en Frankl (m.n. over Viktor Frankl en zijn Logo-therapie)

R. Diekstra, Ik kan denken/voelen wat ik wil (over: Rational Counselor Primer, de 4 G-s van Gebeurtenis, Gedachte, Gevoel, Gedrag)

N.V. Peale, de kracht van positief denken